

Za socialne pedagoge in mladinske delavce - Napotki za razgovor

Uvod

Napotki za vodenje pogovora z otroci in mladimi so namenjeni svetovalcem in jim nudijo oporne točke, katerih cilj je vzpostaviti primerno socialno okolje. Žrtev na ta način lažje stopi iz svoje izolacije in se med svetovanjem dobro počuti.

Pomembno je vključiti vse udeležence, saj je spletno nadlegovanje proces, ki ga določa dinamika skupine.

Ta proces se razlikuje od primera do primera. Mladi, ki prihajajo na svetovanje imajo najrazličnejše težave in pri tem igrata okolje ter socializacija bistveno vlogo.

Na podlagi naslednjih primerov pogovorov o sekstingu, poziranju in groomingu smo izdelali po en dialog.

Dialogi so mišljeni izključno kot vir idej.

Kako to običajno izgleda v praksi?

Nekateri mladi ne prosijo za svetovanje, pa se kljub temu podajo v mladinsko organizacijo, da bi poiskali stik z ljudmi.

Da bi te mlade identificirali, moramo biti dobro seznanjeni z načini vedenja, ki jih kažejo žrtve.

Pozorni smo na vedenje, ki se lahko kaže na naslednje načine:

- po uporabi interneta je oseba žalostna, agresivna, odmaknjena,
- prestrašeno izpusti pametni telefon, ko se približajo odrasli,
- zadržana je in odmaknjena, ne dogovarja se za srečanja denimo v mladinskem klubu,
- tiha in bolj zadržana,
- nekaj jo muči,
- upira se obisku šole,
- ima težave pri učenju,
- bistveno poslabšanje šolskih ocen,
- telesni simptomi (glavobol in bolečine v trebuhu),
- odklanja svoje dotedanje hobije.

Če opazite takšno vedenje, je dobro načeti zaupen pogovor z mladostnikom. Nekaj možnih odprtih vprašanj:

- "Skrbi me zate, deluješ zelo žalostno. Ali si žalosten?"
- "Zdiš se mi zadržan in odmaknjen, je temu tako?"

Žrtve, ki same iščejo možnost za pogovor, so običajno v precejšnji stiski. Čutijo se osamljene, ponižane, prestrašene in iščejo zaščito. Takšna oseba pričakuje proces, v katerem ji prisluhnemo, pomagamo razčistiti misli, jo spodbudimo in jo vodimo, da sprejme lastne odločitve. Pred pogovorom jasno določimo časovno omejitev. Ta omejitev osebo, ki ji svetujemo, prisili, da strukturira svoje misli. Proces se odvija v štirih fazah:

1. Vzpostavitev stika
2. Faza pojasnitve
3. Fokus
4. Zaključek

1. Vzpostavitev stika (predstavitev, vzpostavitev kontakta in zaupanja = zagotoviti varen okvir pogovora)

Če vas mladi kot socialnega pedagoga še ne poznajo, najprej vzpostavite stik s pozdravom "Pozdravljen/a, moje ime je...". Mladi, ki iščejo pogovor začnejo mnogokrat z vprašanjem: "Ali bi se lahko na kratko pogovoril/a z vami?"

Možen odgovor bi lahko bil: "Z veseljem, zate imam 20 minut časa. Lahko se pogovarjava povsem odprto, saj sem zavezana molčečnosti."

V tej prvi fazi je pomembno, da se previdno vzpostavi zaupanje in občutek sprejemanja. Tukaj se že prične vzpostavljanje pozitivnega odnosa. To je dober temelj za nadaljnjo gradnjo komunikativnega procesa.

2. Faza pojasnitve (Kako lahko pomagam?)

Pojasnitev aktualne situacije:

Da bi lahko obstoječe stanje spremenili, ga je najprej potrebno jasno poimenovati. V prvem koraku te faze je v središču pozornosti poslušanje pripovedi žrtve, v drugem koraku pa pojasnitev. Socialni pedagog: "Razumem. Nadlegujejo te, ker...".

Ali je tako?

Cilj faze pojasnitve je, da se otroci in mladi zavedo, da so v dani situaciji soudeleženi, da se je želijo lotiti in jo spremeniti. Tukaj ni cilj, da ponudimo vnaprej pripravljene rešitve. Naloga otrok in mladih je, da jih razvijejo sami.

V tej fazi gre za vzroke in povode. Udeleženec pripoveduje o situaciji, kot jo je sam doživel. Tukaj je pomembno, da se previdno vzpostavi zaupanje in da ima vsak občutek, da je sprejet. Običajno še ni povsem jasno, kaj želimo v prihodnosti s tem doseči. Kakšne predstave in pričakovanja ima udeleženec? Kakšen odnos imam sam/a do te teme? Ali lahko delujem pozitivno? Naj osebo raje napotim na koga drugega? Pojasnitev lahko traja bolj dolgo. Potrebujem dodatne informacije na primer:

- Socialno okolje
- Kako živiš?

- Težave v okolju
- Kako je prišlo do tega?
- Kako bi te opisali drugi?

3. Fokus (analiziranje problema)

Udeležence še enkrat soočimo s problemom oziroma stanjem. Ta del procesa je namenjen pridobivanju informacij.

- *"Če bi prišla dobra vila in čez noč rešila tvoj problem, kaj bi bilo potem drugače?"*
- *"Kaj bi se zgodilo, če bi s tvojimi prijatelji načel pogovor glede njihovega ravnanja?"*
- *"Kaj bi si želel, če bi imel tri želje?"*
- *"Kdo bi ti lahko pomagal?"*
- *"Kakšen je občutek, če si zamisliš, da problema več ni?"*
- *"Kaj se je spremenilo?"*

S pogovorom nastajajo možnosti rešitve problema. Sedaj se prične ciljno naravnano delo.

V zaključni fazi skupaj razmišljamo o alternativah in možnemu nadaljnjemu ravnanju. Fokus se od primera do primera razlikuje.

4. Zaključek / rezultati, nadaljnji potek, slovo

Strnem rezultate in se vedno poslovim tako, da dam udeležencu na pot eno od možnosti, ki sva jo izdelala med pogovorom.

Namen dialogov je prikazati teoretično podlago na primerih iz prakse

Kontrolna lista:

Značilnost spletnega nadlegovanja je višje število udeležениh akterjev. Krog opazovalcev prostorsko ni omejen.

Pri tem je pomembno:

- Iskalcu pomoči pokazati, da ni sam. Skupaj lahko v njegovem socialnem okolju poiščeta tiste, ki mu lahko stojijo ob strani.
- Že v prvem pogovoru pojasnite, da na žalitve in podobne provokacije nima smisla reagirati.
- Zavarujte dokaze, na primer s pomočjo posnetkov strani.
- Informirajte šolo (kot možni kraj kaznivega dejanja).
- Preverite pravna sredstva.
- V kolikor menite, da je to potrebno, vključite v proces policijo.
- Informirajte <http://spletno-oko.si/>, prijavite sovražni govor in zaprosite za izbris.

Primer seksting

Koliko zasebnosti nudi socialni medij za izmenjavo intimnih reči?

Andrej (16) in Hana (15) sta par. Obiskujeta različne šole in se ne vidita vsak dan, zato pa toliko bolj vneto flirtata na socialnih medijih. Pošiljata si svoje slike, ki jih pospremita z erotičnimi besedili. Zelo sta zaljubljena in prejete fotografije kažeta le "najboljšim prijateljem". Vendar je med temi prijatelji tudi nekdo, ki bi sam rad bil Hanin fant. Ker bi rad jezil Andreja, pošlje te fotografije in pogovore (in ne le te) drugim prijateljem.

Seksting = „seks“ in „teksting“ - izmenjava intimnih fotografij, opremljenih s tekstom

Predzgodba

Andrej je star 16 let. Pred enim letom je bil še precej neatraktiven, sedaj pa si je na šoli končno pridobil ugled, ki si ga je tako želel. Naenkrat se vsi zanimajo zanj, tudi Hana, ki ima 15 let.

Oba sta zaljubljena do ušes in po šoli dosti časa preživita s klepetanjem na socialnih omrežjih. Flirtata in si pošiljata fotografije z erotičnimi besedili. Zelo sta zaljubljena in prejete fotografije kažeta le "najboljšim prijateljem". Vendar je med temi prijatelji tudi nekdo, ki bi sam rad bil Hanin fant. Ker bi rad jezil Andreja, pošlje te fotografije in pogovore (in ne le te) drugim prijateljem.

Andreja prijateljstva nesramnost povsem šokira. Erotične fotografije njega in Hane lahko sedaj na spletu vsi vidijo in komentirajo s posmehljivimi pripombami. To pa še ni vse. Poleg teh fotografij so objavljene tudi stare Andrejeve fotografije, ki prikazujejo, kako je izgledal prej. Pod temi fotografijami Andrej vidi tudi zelo nesramne komentarje. Andreja situacija zelo prizadene, Hana ga več noče videti, prijatelj ga je izdal, v šoli se mu spet vsi posmehujejo. Počuti se zelo osamljenega in najraje sploh več ne gre v šolo.

Mesec dni kasneje

Za Andreja postane situacija nevzdržna. Obrne se na svetovalno službo na njegovi šoli, v upanju, da bo tam dobil podporo:

1. Vzpostavitev stika

Andrej potrka na vrata.

Svetovalka: "Naprej! Ime mi je Katja. Kako pa je tebi ime?" ga pozdravi socialna delavka in ga povabi, naj sede.

Andrej: "Ime mi je Andrej."

Svetovalka: "Kaj lahko storim zate?"

Andrej: "Ne vem, kako naprej. Počutim se zelo osamljenega..."

Svetovalka: "Ne počutiš se dobro, a ne?"

Andrej žalostno odkima.

Svetovalka: "V življenju dostikrat pride do težjih obdobij. Veš kaj je pri tebi vzrok za to?"

Andrej potlači solze.

Svetovalka: "Andrej, lahko mi zaupaš! Zavezana sem molčečnosti. Karkoli mi zaupaš, bo ostalo v tej sobi!"

Andrej: "Vse je tako... Bolečina, žalosten sem... Razočaran... In čisto zmeden!"

Svetovalka: "Kaj je vzrok tega? (...) ali kdo je povzročil ta čustva?"

Andrej: "Moj najboljši prijatelj."

Svetovalka: "Razumem. Zelo moraš biti razočaran."

Andrej: "Ja."

Svetovalka: "Bi mi rad kaj povedal o tem?"

2. Faza pojasnitve

Andrej se počuti v situaciji s svetovalko dobro in začne pripovedovati. Pripoveduje o svoji preteklosti, o težavah, ki jih je imel v šoli zaradi svoje zunanjsi, o želji, da bi tudi on imel punco, o Hani, o njegovem prijatelju (...).

Svetovalka: "Zdi se, da si zelo razočaran in prizadet. In ne razumeš, zakaj je tako ravnal?"

Andrej: "Ja, le kako je mogel..."

Svetovalka: "Ali si se o tem že pogovoril s tvojim prijateljem?"

Andrej: "Izogiba se me..."

Faza pojasnitve lahko traja nekoliko dlje, saj je treba razmisliti, katere osebe so udeležene v situaciji in kaj je njihova vloga. Za svetovalko je pomembno, da dobi jasno sliko o vseh teh osebah.

Svetovalka: "Lepo, da mi tako zaupaš in da si toliko povedal. Kar nekaj tega se je nabralo."

Andrej: "Kaj naj sedaj naredim?"

3. Fokus

V tej fazi svetovalka zastavlja vprašanja, ki bodo Andreja vodila do rešitve. Andrej se sam najbolje pozna in s pomočjo vprašanj ga svetovalka pazljivo vodi v smeri možnih rešitev in perspektiv.

Svetovalka: "Kaj meniš, kaj bi ti dobro delo?"

Andrej: "Da bi bilo spet tako, kot je bilo prej. Preden se je vse to zgodilo. Rad bi spet normalno hodil v šolo."

Svetovalka: "Kaj pa bi se moralo zgoditi, da bi spet hodil v šolo?"

Andrej: "Ne vem točno. Moral bi razmisliti o tem. Ali lahko ponovno pridem?"

Svetovalka: "Seveda. Dogovoriva se za nov termin in medtem lahko v miru razmisliš o tem."

4. Zaključek

Svetovalka: "Kaj potrebuješ od mene, da boš lahko shajal s situacijo do najinega srečanja?"

Andrej: "Pravzaprav nič. Dobro mi je delo, da sem lahko nekomu vse povedal."

Svetovalka: "Danes sva se pogovarjala celo uro in imel si priložnost dobro razmisliti o vsemu. Kaj praviš na to, da se spet srečava v sredo. Takrat si lahko spet vzamem uro časa zate."

Andrej: "V sredo ne morem."

Svetovalka: "Kateri dan pa ti ustreza?"

Andrej: "V četrtek, ampak že ob 14h, če gre. Kasneje bi lahko drugi kaj opazili..."

Svetovalka: "Dogovorjeno Andrej. Četrtek ustreza tudi meni. Tukaj je moja vizitka, če pride do kakšnih sprememb."

Ta primer jasno kaže, da je v tej situaciji potrebnih več pogovorov. Andrej svetovalki še ne zaupa popolnoma in nikakor ne želi, da bi kdo ugotovil, da je poiskal pomoč. Vseeno mu je pogovor dobro del, drugače ne se ne bi dogovoril za nov termin. Mladi so zelo dovzetni za reakcije drugih in se hitro povlečejo vase, če menijo, da sogovornik njihovih težav ne jemlje resno.

Med drugim srečanjem deluje Andrej bolj sproščeno. Vesel je, da se lahko z nekom pogovarja o svojih tegobah. Občutek ima, da ga svetovalka jemlje resno in da je v dobrih rokah. Že samo dejstvo, da je načel pogovor o svojih težavah mu daje upanje, da bo našel rešitve. Časovni intervali so prav tako koristni. Ne počuti se pod pritiskom, še vedno lahko sam odloča, kateri koraki so dobri zanj. Za odraščajočega človeka je zelo pomembno, da ostaja neodvisen in deluje kul. Čuti, da se je po nasvet obrnil na pravo mesto.

Svetovalka: "Pozdravljen, Andrej. Lepo, da si prišel. Zdiš se mi bolj sproščen. Kaj se je medtem zgodilo?"

Andrej: "Vesel sem, da lahko pridem sem in se pogovarjam o tem."

Svetovalka: "Kdo bi ti poleg tega lahko pomagal? Ali si povedal staršem?"

Andrej: "Ne, tega ne upam. Takoj bi se obrnili na starše mojih sošolcev in potem bi se mi vsi še bolj smejali."

Svetovalka: "Razumem. Ali si razmislil o tem, kaj bi se moralo zgoditi, da bi spet hodil v šolo?"

Andrej: "Ja... Mogoče Hana, da bi se pogovoril z njo?"

Svetovalka: "Kaj pa bi se zgodilo tekom tega pogovora?"

To vprašanje se da dobro kombinirati z vprašanjem o čudežu. Mladi, ki si lahko predstavljajo takšne čudeže, lažje oblikujejo svoje življenje, saj imajo sliko tega, kako bi lahko izgledalo njihovo življenje. Dejstvo, da lahko še naprej živijo normalno življenje in izvajajo vsakdanje aktivnosti jim daje veliko moč."

Svetovalka: Predstavljaš si, da se, medtem ko spiš, zgodi čudež in težava, zaradi katere si se obrnil name, je sama od sebe rešena. Kako bi izgleal pogovor s Hano?"

V nadaljevanju tega pogovora postaja Andrej vse bolj samozavesten. Hkrati postaja tudi bolj pogumen in si počasi lahko predstavlja, da se o problemu pogovori s svojimi starši in kasneje tudi s Hano. Medsebojno zaupanje bi mu lahko pomagalo, da gre spet normalno v šolo. Počasi se v Andrejevo življenje spet vrača normalnost in Andrej si lahko predstavlja, da se bo njegov odnos s sošolci spet normaliziral.

Zaključek

Svetovalka: "Kako ti še lahko pomagam?"

Andrej: "Ali bi lahko spet prišel, če bi te potreboval?"

Svetovalka: "Vsekakor! Tudi, če me ne boš potreboval, bi me veselilo, da bi se kdaj kar tako oglasil."

Andrej: "Hvala. Adijo."

Svetovalka: "Adijo, Andrej."

Primer: poziranje

Ali fotografije na socialnih omrežjih pripomorejo k priljubljenosti in slavi?

Ana (14 let) je zaljubljena v svojega fanta, vendar on (15 let) zvezo prekine. Ana je zelo žalostna. Prijateljice jo tolažijo in (v najboljšem primeru) poslušajo ter jo spremlajo na poti te boleče izkušnje. Bivši fant pa ji medtem napiše: "Pogrešam te, tvoje telo, najin seks. Ali bi se slikala gola in mi poslala sliko?"

Rad bi spet hodil s tabo." Ana mu pošlje fotografijo. Žal pa bivši fant ni mislil resno in njena fotografija že v naslednjem trenutku pristane na pametnih telefonih vseh prijateljev in prijateljic.

Poziranje/b} - objavljanje izzivalnih fotografij

Predzgodba

Ana (14 let) je zaljubljena v svojega fanta, vendar on (15 let) zvezo prekine. Ana je zelo žalostna.

Prijateljice jo tolažijo in (v najboljšem primeru) poslušajo ter jo spremlajo na poti te boleče izkušnje. Bivši fant pa ji medtem napiše: "Pogrešam te, tvoje telo, najin seks. Ali bi se slikala gola in mi poslala sliko? Rad bi spet hodil s tabo." Ana mu pošlje fotografijo. Žal pa bivši fant ni mislil resno in njena fotografija že v naslednjem trenutku pristane na pametnih telefonih vseh prijateljev in prijateljic.

1. Vzpostavitev stika

Ana večkrat tedensko obiskuje mladinski klub.

Socialna pedagogin. "Živjo, Ana. Deluješ potrto, je kaj narobe?"

Ana: "Ne, samo dolgčas je."

Socialna pedagogin. "Dolgčas?"

Ana: "Ja."

Socialna pedagogin. "Bi igrala eno igro z meno?"

Ana: "Ne, ne da se mi."

Drugo dekle vstopi v prostor in Ana se prestraši. Noče, da jo dekle vidi in se obrne stran.

Socialna pedagoginja opazi situacijo in ponovno ogovori Ano. Položi roko na njeno rame in reče "Ta svet zna biti precej krut, a ne?"

Ana zajoče.

Socialna pedagoginja jo tolaži in Ana začne pripovedovati.

2. Faza pojasnitve

Ana pove, kaj se je zgodilo.

Socialna pedagogin. "Verjamem, da ti je nerodno, ker lahko tvoje fotografije sedaj vidijo tudi drugi sošolci in sošolke. Jezna si na bivšega fanta, ker je naredil nekaj tako nesramnega. Najbrž se sedaj počutiš osamljeno?"

Ana: "Res je. In ne vem, s kom se lahko o tem pogovorim. Nočem govoriti s starši. Zelo me je sram. Pa tudi v šolo več nočem."

Ana zajoče. Svetovalka pusti, da lahko dekle v miru joče.

Socialna pedagogin. "Fant je kršil zoper tvojo pravico do lastne podobe. To je kaznivo in boleče. Ne morem spremeniti dejstva, da se je to zgodilo, lahko pa ti pomagam pri odločitvi o temu, kako naj gre zgodba naprej. Ali bi to želela?"

Ana: "Bi."

3. Fokus

Socialna pedagogin. "Kaj bi se moralo zgoditi, da bi šla spet v šolo?"

Ana: "Ne vem. Strah me je, da se mi bodo vsi posmehovali in sram me je."

Socialna pedagogin. "Razumem. Ali imaš najljubšo pravljico?"

Ana: "Imam."

Socialna pedagogin. "Kako se reče."

Ana: "Trnjulčica."

Socialna pedagogin. "Katero vlogo iz Trnjulčice bi najraje igrala?"

Ana: "Vrtnico, za katero Trnjulčica spi. Ker je tam Trnjulčica varna."

Socialna pedagogin. "Vrtnico ali varno Trnjulčico?"

Ana: "Varno Trnjulčico."

Socialna pedagogin. "Trnjulčica je zapustila to varnost, ko se je ob pravem času na pravem mestu znašel princ. Jaz sicer nisem princ, sem pa ob pravem času na pravem mestu. Ali lahko grem v tvojo šolo in govorim s sošolci?"

Ana: "In jaz?"

Socialna pedagogin. "Ti lahko jutri ostaneš s starši doma."

Ana: "O, moj bog. S starši?"

Socialna pedagogin. "Ja, zakaj pa ne?"

Ana: "Ker me je tako sram..."

Socialna pedagogin. "Kaj te skrbi?"

Ana: "Da mi bodo postavljali mučna vprašanja."

Socialna pedagogin. "Tvoje starše lahko prosiva, da naslednja dva tedna tega ne počno. Kaj praviš?"
Ana: "Sigurno se ne bi držali dogovora."
Socialna pedagogin. "Ali lahko vidiš v prihodnost? Potem mi pokaži, kako to počneš, saj bi jaz tudi rada znala."
Ana: "Ne, ampak vem, da bo tako."
Socialna pedagogin. "Od kod? Ali si že kdaj poskusila?"
Ana: "Ne."
Socialna pedagogin. "Potem pa vsaj poskusiva! Jaz lahko pridem za podporo s tabo. Poklicala bom tvoje starše in jih prosila, da lahko ostaneš tukaj, dokler ne končam z delom in lahko grem s teboj domov. Tvoje starše bova prosila, da ti v naslednjih dveh tednih ne postavljajo mučnih vprašanj. Jutri pa lahko ostaneš doma - pod enim pogojem."
Ana: "Katerim?"
Socialna pedagogin. "Prosim, da jutri ne odgovarjaš na nobena sporočila. Vseeno od koga jih dobiš."
Ana: "Ok."

Pravljice v 95% primerov ponujajo pozitivne rešitve z naslednjim sporočilom: premagamo lahko tudi najtežje težave in konflikte, ki nam jih namenijo življenje. Ni pomembno, ali je nekdo bogat ali lep. Štejejo le dobrotu, razvoj in potencial vsakega posameznika.

Najljubše pravljice dostikrat nudijo "ključ" do lastne biografije in vlivajo posamezniku pogum - tako otrokom kot tudi mladostnikom.

Ana je morala zbrati dosti poguma, da je premagala svoj sram in se komu odprla. Zato je svetovalka med fazo fokusa izbrala pravljico kot vir poguma. Ta primer tudi ponazarja, da je včasih potrebno uporabiti več različnih "pripomočkov" za pomoč.

Nadaljnji potek dogodkov

Die SozPäd hat noch am selben Abend die Polizei informiert und die Beschwerdezentrale schriftlich um Mithilfe gebeten.

Naslednji dan je v šoli potekala razredna ura, ki so se je udeležili socialna delavka, učitelj in sošolci. Uporabili so naslednje metode in prišli do teh rezultatov:

- Metode: igra vlog, delov v skupini, individualni pogovori s prijateljicami in prijatelji
- Rezultati:
 - Vsi sošolci v prisotnosti učitelja zbršeje fotografijo s svojih telefonov.
 - Sošolci skupaj razvijejo ideje, kako lahko Ana sprejme prijazno in s spoštovanjem.
 - Razred je definiral pravila za vedenje do sošolcev in soljudi.

Ano so po enodnevni odsotnosti sošolci prijazno sprejeli v razred. Trajalo je še kakšnih pet do sedem dni, da se je v razred vrnila normalnost. Starši so se držali dogovora in dva tedna niso postavljali neprijetnih vprašanj. Tako je imela Ana tudi v družini potrebno zaščito.

Čez nekaj dni je Ana sama od sebe povedala staršem, kaj se ji je vse zgodilo.

Primer: grooming

Ali res veš, kdo je na drugi strani?

"Lili je stara 14 let. Na Facebooku ima odprt profil, na katerem rada objavlja drzne slike same sebe. Na spletu sreča Filipa, ki trdi, da je star 16 let in da je prijatelj njenega očeta. V resnici gre za petintridesetletnega Petra. Pozorno jo posluša in Lili mu vse bolj zauapa. Pošilja ji komplimente in ona se končno počuti občudovano in ljubljeno. "Filip" prosi Lili, da mu pošlje svojo sliko. Začne se izmenjava slik, ki postaja vse bolj intimna in Filipove zahteve postajajo vse večje. Lili je Filipu razkrila tudi svoje osebne podatke in Filip bi jo rad obiskal, njegov cilj pa je spolni odnos.

Grooming - vzpostavljanje stikov prek spleta z namenom spolnega občevanja

Predzgodba

"Lili je stara 14 let. Na Facebooku ima odprt profil, na katerem rada objavlja drzne slike same sebe. Na spletu sreča Filipa, ki trdi, da je star 16 let in da je prijatelj njenega očeta. V resnici gre za petintridesetletnega Petra. Pozorno jo posluša in Lili mu vse bolj zauapa. Pošilja ji komplimente in ona se končno počuti občudovano in ljubljeno. "Filip" prosi Lili, da mu pošlje svojo sliko. Začne se izmenjava slik, ki postaja vse bolj intimna in Filipove zahteve postajajo vse večje. Lili je Filipu razkrila tudi svoje osebne podatke in Filip bi jo rad na vsak način obiskal.

Dogovorita se pri Lili doma. Nepričakovano pa se pri Lili oglasi tudi prijateljica in tako Lili ni sama, ko na vratih pozvoni. "Filip" gre zaradi tega takoj stran, saj so bili njegovi nameni spolne narave. Na spletu Lili zmerja in pritiska na njo, da se dogovorita za novo srečanje.

Lili ni niti najmanj pričakovala takšnega odziva, zato je popolnoma frustrirana. Žalostna je, da ima težave s fantom, ki se ji je zdel tako super in ki mu je zaupala toliko intimnih misli. Poleg tega je izgledal čisto drugače in veliko starejše kot se je opisal. Lili je vznemirjena in zmedena, vendar se o tem noče pogovoriti s starši, saj je trenutno sploh ne razumejo. Poleg tega pa si sploh ne upa več hoditi sama

domov. Ko postane Filipov pritisk nanjo prevelik, začena Lili preživljati vse več časa v mladiskem klubu. To opazi eden od skrbnikov in načne pogovor.

1. Vzpostavitev stika

Skrbnik: "Živjo Lili! Lepo, da preživljaš toliko časa pri nas. Ali ti je tukaj všeč?"
Lili: "Ja, kar..."
Skrbnik: "Danes ni tukaj še skoraj nikogar, bi se malo sprehodila?"
Lili: "Kaj pa vem..."
Skrbnik: "Kaj bi raje počela?"
Lili: "Ne vem, vse je sranje..."
Skrbnik: "Res vse?"
Lili: "Ja, nikomur ne moreš zaupati..."
Skrbnik: "Včasih te ljudje res razočarajo. Včasih tisti, ki to od njih najmanj pričakuješ. Ali poznaš občutek, ko sploh več ne veš, kaj naj storiš?"
Lili: "Poznam. Nihče me ne razume, vsi me izkoriščajo in ti tudi nimaš pojma o ničemer."
Skrbnik: "Res je. Vsega res ne vem, ampak če potrebuješ mnenje ali nekoga, ki bi te poslušal, to vsekakor znam."
Lili: "Na to sem že enkrat nasedla. Tebi tudi ne morem zaupati."
Skrbnik: "Ok, ampak mene poznaš. Slišiš tudi, kako se pogovarjam z drugimi. Ali si že kdaj slišala, da ogovarjam?"
Lili: "Ne."
Skrbnik: "Potem pa mi lahko poskusiš dati priložnost. Če ti najin pogovor ne bo všeč, ga lahko kadarkoli prekineš."

Lili razmišlja in prične počasi pripovedovati koščke zgodbe.

2. Faza pojasnitve

Lili: "Neumna sem, doma imam same težave in končno sem našla nekoga, s katero sem se lahko pogovarjala..."
Skrbnik: "Zaradi tega pač nisi neumna. Kaj pa ti je bilo na pogovorih z njim tako všeč?"
Lili: "Bil je krasen in pisal je same lepe stvari. Edini me je razumel in jaz sem mu povedala vse mogoče stvari in mu celo pošiljala fotografije! Sploh nisem pričakovala, da mi laže. Zdaj me zasleduje, ve kje stanujem in ne upam si več domov. Poleg tega pa je star."
Skrbnik: "Ok, razumem. Ni te samo prizadel ampak ti tudi grozi?"
Lili: "Ja. In moja prijateljica me ves čas sprašuje, kdo je to bil. Le kaj naj ji rečem? Saj se mi bo smejala. Povedala sem ji vendar, da imam prijaznega fanta, ki mu je zares mar zame. Ni tako otročji, kot so vsi fanti blesavih sošolk."
Skrbnik: "Zdi se ti, da boš neumno izpadla v oči prijateljic?"
Lili: "Ja, seveda! Saj sem se vendar cel čas hvalila z njim!"
Skrbnik: ...
Lili: ...

Dolžina faze pojasnitve se lahko razlikuje od primera do primera.

Lili se je dogovorila za nov termin, saj bi rada ugotovila, kako naprej. Prepričana je, da sama svoje težave ne more rešiti.

Kratek vpogled v drug pogovor (s poudarkom na fokusu):

...

Lili: "Ali misliš, da bo vse skupaj kdaj bolje?"
Skrbnik: "Kaj naj se spremeni, Lili?"
Lili: "No, da me pusti ta moški pri miru, da se lahko spet pogovarjam s starši in da me nimajo vsi za totalnega kretena."
Skrbnik: "Kaj bi storili tvoji starši, če bi izvedeli za tega moškega?"
Lili: "Znoreli bi! Vzeli bi mi telefon in prepovedali internet."

V tej fazi je pomembno, da mladim pustimo čas za odgovor. Spodbudimo jih k razmišljanju in mladi sami odkrivajo poti k rešitvam. V prvem odgovoru se običajno odzovejo z reakcijo, ki jo od dotične osebe pričakujejo. Če pa jim da svetovalec nekaj časa, se lahko zgodi, da sledijo nadaljnji premisleki.

Lili: "No, mogoče bi me tudi vprašali, kdo to je in če se mi je kaj zgodilo..."
Skrbnik: "Lahko bi jih torej tudi skrbelo zate?"
Lili: "Mogoče bi tudi čisto znoreli in klicali policijo. Joj, kako mi je vse to nerodno!"

Tukaj navajamo še nekaj vprašanj, ki jih lahko postavite v fokusni fazi.

- Kaj bi se zgodilo, če bi tega moškega prijavila?
- Kaj bi se zgodilo, če bi prijateljcem povedala, kaj se je pripetilo?
- Misliš, da je katera od tvojih prijateljic tudi že doživela kaj takega?
- Kako bi lahko preprečila, da spet pride do česa podobnega?
- Če bi lahko koga povabila s seboj na pogovor, koga bi izbrala?
- Kdo bi to bil, če bi lahko izbirala?

Ključno v tej fazi je, da Lili razume, da dogodek ni neškodljiv in da ona ni sama kriva zanj. Gre za kaznivo dejanje, zato je potrebno podati prijavo na policiji! Lili sedaj potrebuje podporo in varnost - doma, med prijatelji in v šoli.

Naš koncept dela

Teoretične podlage

Naš koncept dela temelji na sistemskem pristopu - med svetovanjem upoštevamo celotno socialno okolje osebe.

Sistemski pristop

Ta pristop izhaja iz dejstva, da je potrebno vse ljudi zaznavati v njihovem lastnem kontekstu, s specifičnim vedenjem in doživljanjem in da na človeka ne vpliva le en sam izoliran dogodek. Temu primerno je potrebno osvetliti akcije in reakcije tako, da nam odkrijejo povezave med ljudmi in dogodki. Med svetovanjem skupaj s prizadeto osebo odkrivamo zametke rešitev in jih osvetljujemo iz različnih perspektiv, tako da jih lahko tudi oseba sama pozitivno dojame. Pri tem se ne osredotočamo na obstoječe deficite, temveč spodbujamo vire, ki so lastni posamezni osebi.

Kakšno je delo osredotočeno na vire?

Delo osredotočeno na vire pomeni: "Pomagati ljudem, da odkrijejo moč v sebi, svoji družini in socialni mreži." (Saleebey 1992:8). Pod viri razumemo tako notranje kot zunanje vire in potenciale. Lahko gre tudi za spodbudne zunanje okoliščine, koristne osebe v socialni mreži, zadosti časa ali denarja ipd.

Cilj tovrstnega svetovanja je spodbujati takšno dožemanje in procese, ki prizadeti osebi pomagajo ponovno najti smisel in krepijo njen občutek moči in ukrepanja. To dosežemo tako, da naše ravnanje napolnimo s spoštovanjem, sodelovanjem in smislom.

Naloga naših Napotkov za razgovor je, da omogočijo nastanek novih perspektiv in poti, ki vodijo k iskanju konstruktivnih rešitev za prizadete osebe.

Okvirni podatki/pogoji

Ciljna skupina:	otroci in mladi od 12 let naprej (šolarji, pripravniki, brezposelni mladi)
Časovni okvir:	največ 60 minut
Časovni intervali:	pogovori naj potekajo 1x na teden do konca svetovanja
Število srečanj:	po potrebi
Pogoji:	prostor primeren za individualne pogovore, računalnik z dostopom do interneta, prijetna atmosfera za pogovor (pijača, stoli)

Osnovna izhodišča

Pomoč pri izvajanju vodenega pogovora

Pogovor z žrtvami in skupno iskanje in konstruiranje rešitev lahko dodatno podkrepite z osnovnimi izhodišči in prepričanji.

Domneve vodijo naše razmišljanje in ravnanje ter tako postavljajo okvire temu, na kak način mislimo, govorimo in ravnamo s tistimi, ki pridejo k nam po pomoč. Walter in Peller sta imenovala 12 osnovnih izhodišč, ki pomagajo procesu doseganja sprememb (Walter, Peller, 2004, str. 27-55):

1. Pomoč je lahko uspešna, če se osredotoča na pozitivno, na rešitve in na prihodnost, zato naj bo naš govor usmerjen v pozitivno in naj se ne osredotoča na problem. *Med pogovorom z osebo, ki je prišla k nam po pomoč, domnevamo: da oseba ve, kaj deluje in kaj bo storila.*
2. Strategije za rešitev problema najdemo v situacijah in dejanjih, ki so bila za to osebo v preteklosti uspešna. Izjeme kažejo na rešitve. *Zato: skupaj brskamo za izjemami.*
3. Ker je vse v teku, so spremembe neizogibne. *Nič ni vedno isto.*
4. Majhne spremembe vodijo k velikim spremembam, *korak za korakom.*
5. Z osebami, ki iščejo pomoč, delamo tako, da se odzovemo na načine, na katere sami želijo sodelovati. Prostovoljno so iskali pomoč. *Pri tem pa ne smemo pozabiti, da jim moramo slediti. To pomeni, da morajo ostati motivirani.*
6. Ljudje sami posedujejo vse, kar potrebujejo za rešitev svojega problema. Vsak človek je sposoben storiti tisto, kar mora, da dobi tisto, kar želi.
7. Način, na katerega ljudje interpretirajo stvarnost je tudi način, na katerega ga doživljajo in kako ravnaajo. *Sprememba pomena je sprememba izkušnje.*
8. Drugačne interpretacije vodijo do drugačnega doživljanja in ravnanja.
9. Reakcije drugih mi razlagajo moja sporočila. *Pomen se nahaja v odgovoru, ki ga prejmemo.*

10. Ljudje so sami strokovnjaki za svoje življenje, *za to, kaj želijo spremeniti, o čem odločiti in kako ravnati.*
11. Če ljudje, ki so poiskali pomoč, spremenijo svoje stališče, ima to vpliv na druge in na celotno situacijo.
12. Terapevtsko sodelovanje predpostavlja skupni cilj in pripravljenost, da *organiziramo delo okrog teme, sprejmemo jasne dogovore in se držimo dogovorjenih okvirov.*

Če je naše ravnanje v skladu s temi osnovnimi izhodišči, lahko hitreje vzpostavimo stik z osebami, ki potrebujejo pomoč, poleg tega pa je pogled nanje bolj pozitiven. Na ta način lahko vzpostavimo stik tudi z osebami, kjer se zdi sodelovanje sprva težje.

Način spraševanja

Namen vprašanj, ki jih načenjamo v tem poglavju je nakazati, kako je mogoče voditi pogovor osredotočen na delovni proces in vire, ki jih ima udeleženec sam na razpolago v svojem socialnem okolju. V tem procesu ne ponujamo vnaprej oblikovanih rešitev.

S postavljanjem različnih vprašanj začnemo proces izbiranja, refleksije in konkretizacije. Prizadete osebe lahko ponovno same aktivno oblikujejo svoje življenje, šele ko se izvijajo iz stanja, ki ga doživljajo kot problem. S postavljanjem odprtih vprašanj, lahko že kmalu pričakujemo jasne in natančne informacije s strani žrtve. To je bistven doprinos k olajšanju spoprijemanja s situacijo. Sledeče obrazložitve so povzete po Culley, 2011, s. 64-102, cit. v Schmid, 2013, s.8-12.

- Parafrazirati: svetovalc z enakimi besedami ponovi izjavo, denimo kot vprašanje (refleksija).
- Poizvedovati: Ali nekaj ni jasno? Preverimo reakcijo sogovornika. Kako se odzove na določeno izjavo? Kako name deluje sogovornik: potr, molčeč, glasen ipd.
- Strniti: pogovor strnemo z lastnimi besedami.
- Pojasniti: preveriti - ali sem pravilno razumel?
- Potegniti primerjave: kaj je v tej situaciji drugače kot običajno?
- Dati feedback in motivirati: podpreti sogovornika, nakazati obstoječe vire v socialnem okolju.
- Dati povratno informacijo: "Ja, razumela sem. Ta situacija mora bit zate zelo težka."
- Hipotetično vprašanje: Se pretvarjati, da... *Če bi ponoči prišla dobra vila in zate rešila vse težave, kaj bi bilo potem drugače? Kdo bi to prvi opazil?* Takšno pozitivno fantaziranje o prihodnosti dopušča spremembe in spodbuja k prvim korakom v smeri rešitve.

Seznam virov

- Culley, Sue, (2011). Beratung als Prozess. Lehrbuch kommunikativer Fertigkeiten (C. Wolfgang Müller, Übers.) (4.Aufl.). Weinheim und Basel: Beltz Verlag. (izvirno delo objavljeno leta 1991).
- Doris Ostermann, (2010), Gesundheitscoaching in der Praxis, 2010
- K.Young, (1998) Caught in the net. Suchtgefahr Internet
- Peter de Jong und Kim Berg, (2003), Lösungen erfinden, Verlag modernes Lernen; Izdaja:
- John L. Walter, Jane E. Peller (2004): Lösungs-orientierte Kurztherapie, Hrsg. Jürgen Hargens (6. Aufl.), Band 9, Verlag modernes lernen, Dortmund

Erasmus+

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

© 2017 cyberhelp.eu